

Obsah

CHOV SKOTU (inž. L. Březinová)

Význam chovu skotu	7
Původ skotu	9
Plemena skotu	9
Plemena skotu v zemích s vyspělým chovem skotu	11
Plemena skotu v Holandsku	11
Plemena skotu v Dánsku	12
Plemena skotu ve Švýcarsku	13
Plemena skotu v Německu	15
Plemena skotu v Rakousku	16
Plemena skotu v Anglii	18
Plemena skotu v SSSR	21
Plemena skotu mléčného	21
Plemena skotu žírného	21
Plemena skotu jatečnomléčného	22
Plemena skotu v Polsku	23
Plemena skotu v Maďarsku	24
Chov skotu v ČSSR	25
Vývoj plemen skotu v Čechách a na Moravě	25
Současný stav plemen skotu v Čechách a na Moravě	28
Vývoj a současný stav skotu na Slovensku	30
Plemenitba skotu	32
Způsoby plemenitby skotu	33
Výběr plemenných zvířat	34
Výběr plemeníků	35
Výběr plemenic	35
Výběr mladého skotu	36
Individuální výběr rodičovských dvojic	36
Hodnocení skotu	36
Hodnocení krav	38
Hodnocení býků	41
Hodnocení mladého skotu	43
Organizace a provedení bonitace ve stádech zapojených do kontroly užitkovosti I. stupně	45
Organizace a provedení bonitace ve stádech zapojených do kontroly užitkovosti II. stupně	46

Kontrola užitkovosti skotu	46
Kontrola dědičnosti	49
Plemenné knihy	49
Organizace a rozvoj plemenných chovů	51
Technika plemenitby skotu	52
Technika připouštění	53
Přirozené připouštění	54
Inseminace skotu	55
Březnost	58
Ošetřování březích krav	59
Porod	60
Příznaky blížícího se porodu a příprava k porodu	60
Vlastní porod	61
Ošetřování matky a telete po porodu	62
Nepřirozenosti při porodu	63
Neplodnost	66
Odchov telat a mladého skotu	67
Odchov telat sáním	67
Odchov telat kojnými kravami	68
Odchov telat napájením	70
Způsoby napájení	71
Vzdušný odchov telat	72
Odchov telat plnotučným mlékem a náhradními krmivly	74
Navykání na objemná a jadrná krmiva	74
Napájení odstředěným mlékem	76
Acidofilní mléko	77
Senný odvar	78
Zkrmování šťavnatých krmiv	78
Napájení vodou	84
Krmné normy pro telata do půl roku	84
Odchov od půl do jednoho roku stáří	84
Krmení jaloviček	86
Krmení býčků	88
Preventivní opatření k zajištění zdraví telat a mladého skotu	89
Odchov a krmení po 1 roce stáří	90
Pastva mladého skotu	91
Krmení skotu	92
Krmení dojníc	93
Období zimního krmení	95

Období letního krmení	99
Krmení vysokobřezích krav	101
Krmení při rozdojování krav	102
Pastva krav	103
Způsoby pastvy	104
Pastevní technika	106
Krmení plemenných býků	107
Výkrm skotu	109
Výkrm telat	111
Výkrm mladého skotu	113
Výkrm dospělého skotu	116
Pastevní výkrm	117
Ošetřování skotu	118
Ustájení	121
Stáje pro dojnice	122
Volné stáje	122
Čtyřřadé průjezdné stáje s dojírnou	128
Kombinované stáje	129
Dvouřadé stáje	130
Ustájení telat a mladého skotu	131
Výběhy	132
Výroba mléka	132
Druhy mlék	133
Vlastnosti mléka	133
Složení mléka	134
Mikroorganismy v mléce	136
Choroboplodné mikroorganismy v mléce	138
Vady mléka	139
Změny barvy	139
Změny chuti	139
Změny vůně	140
Změny viskozity	140
Vlivy působící na jakost a množství mléka	140
Dojení	144
Náradí k ručnímu dojení	145
Ruční dojení	145
Masáže vemene	148
Strojní dojení	149
Čištění dojícího stroje	151
Dojící automaty	152

Ošetřování mléka po nadojení	153
Čištění mléka	153
Chlazení mléka	154
Čištění mléčných nádob	156
Sběr mléka	156
Doprava mléka do mlékárny	157
Příjem mléka v mlékárně	157
Placení mléka	158

CHOV OVCÍ

(inž. J. Kendra)

Význam chovu ovcí	159
Vlnoznanství	160
Základní vlnoznalecké pojmy	160
Posuzování vlny	161
Jemnost vlny	161
Délka vlny	161
Vyrovnanost vlny	162
Věrnost vlny	162
Obloučkování vlny	162
Lesk vlny	163
Barva vlny	163
Pevnost vlny	163
Tažnost vlny	164
Pružnost vlny	164
Hebkost vlny	164
Hygroskopičnost vlny	164
Vlnotuk	164
Vlna v potu a rendement	165
Sortiment vlny	165
Vlivy působící na množství a jakost vlny	166
Vnitřní stavba rouna	167
Původ ovcí	167
Plemena ovcí	167
Chov ovcí v ČSSR	169
Současný stav plemen ovcí v ČSSR	169
Ovce jemnovlnné	170
Ovce polojemnovlnné	174
Ovce hrubovlnné	178
Volba a rajonizace plemen ovcí	179

Plemenitba ovcí	180
Výběr plemenných zvířat	180
Výběr rodičovských párů	180
Hodnocení (bonitace) plemenných ovcí a beranů	181
Brakování zvířat	183
Kontrola zvyšování užitkovosti zvířat	183
Kontrola dědičnosti ovcí	184
Plemenné knihy	184
Organizace a rozvoj plemenných chovů	185
Technika plemenitby ovcí	185
Připouštění volné	185
Připouštění skupinové	185
Připouštění harémové	186
Připouštění individuální	186
Inseminace ovcí	187
Příprava beranů na připouštění	187
Příprava ovcí na připouštění	187
Březovost ovcí	188
Ošetřování březích matek	188
Porod	188
Značkování jehňat	188
Neplodnost a příčiny nízké plodnosti ovcí	189
Odchov jehňat	190
Odstav jehňat , , , ...	190
Krmení ovcí	191
Krmné normy pro jednotlivé kategorie ovcí	192
Krmení jalových matek	192
Krmení vysokobřezích matek (v druhé polovině březivosti)	193
Krmení kojících matek	193
Krmení jehňat do odstavu	194
Krmení jehňat po odstavu	194
Krmení plemenných beranů	195
Výkrm ovcí	195
Výkrm jehňat , ...	196
Výkrm dospělých ovcí	196

Technika pastvy	197
Všeobecné zásady pastvy ovcí	197
Příprava ovcí na pastvu	197
Způsoby pastvy	197
Pastva na volných plochách	198
Přepásání luk	198
Spásání ozimých směsek	199
Košárování	200
Způsoby košárování	201
Ošetřování ovcí	201
Ošetřování paznehtů	202
Ošetřování kůže	202
Dojení ovcí	202
Způsoby dojení	203
Ovčí mléko	203
Zpracování mléka	204
Ovčí hrudkový sýr	204
Liptovská brynza	204
Oštěpek	204
Parenica	204
Stříž ovcí	205
Doba stříže	205
Ošetřování vlny před střížím	205
Stříž ovcí	206
Ošetřování vlny po střížím	206
Ustájení	206
Výběhy	208
Letní salaše	209
Vnitřní vybavení ovčínů	209
Ovčácký pes	210
Plemena ovčáckých psů	211
Výcvik a používání psa	212

CHOV KOZ
(inž. J. Kendra)

Význam chovu koz	212
Původ koz	213
Plemena koz	214
Plemena koz ve Švýcarsku	214
Plemena koz v Německu	214
Plemena koz v SSSR	215
Chov koz v ČSSR	215
Plemenitba a technika plemenitby	216
Výběr plemenných zvířat	216
Připouštění zvířat	217
Březost	218
Porod	218
Krmení koz	218
Ošetřování koz	222
Ustájení koz	222

CHOV PRASAT
(dr. V. Kálal)

Význam chovu prasat	224
Původ domácích prasat	225
Rozdělení plemen prasat	226
Vznik ušlechtilých plemen prasat	227
Chov prasat v Anglii	227
Chov prasat v Německu	232
Chov prasat v Dánsku	236
Chov prasat v SSSR	237
Chov prasat v ostatních evropských státech	240
Chov prasat v USA	242
Vývoj chovu prasat v ČSSR	242
Plemena prasat v Československu a jejich chovný cíl	245

Plemenitba prasat	247
Plemenný výběr	247
Hodnocení plemenných prasat	250
Způsoby plemenitby	251
Čistokrevná plemenitba	251
Užitkové křížení	251
Použití prasat k plemenitbě	254
Technika připouštění	255
Turnusové připouštění	255
Technická inseminace	255
Jednorázové prasnice	255
Přeměnné prasnice	256
Březost	256
Porod	257
Ošetřování selat a prasnice po porodu	259
Neplodnost prasnic	261
Skupinový chov prasnic	261
Odchov	262
Ošetřování a krmení selat	262
Příčiny zakrslosti a úhynu selat a jejich prevence	265
Odstav selat	267
Odchov plemenných prasat	267
Patevní odchov	269
Skupinový odchov prasat	272
Organizace chovů prasat a plemenářská práce	272
Organizace chovů prasat	272
Kontrola zvelebování chovu prasat	274
Kontrola zvyšování užitkovosti prasat	275
Zkoušky výkrmnosti a jatečné hodnoty prasat	278
Kontrola dědičnosti prasat	280
Plemenné knihy	280
Krmení prasat	281
Krmení plemenných kanců	281
Krmení březích prasnic	282
Krmení kojících prasnic	285
Pastva prasnic	286

Výkrm prasat	289
Požadavky na jakost vepřového masa a sádla	289
Výkrm šunkových prasat	289
Výkrm výsekových prasat	291
Výkrm sádelných prasat	294
Příčiny špatných výsledků ve výkrmu	296
Pastva žírných prasat	297
Výkrm prasat v přístřešcích	300
Nová technologie ve výkrmu prasat	300
Krmné automaty (samovýkrm prasat)	300
Výkrm na hluboké podestýlce	304
Výkrm na trvalé podestýlce	305
Nové způsoby krmení	305
Automatický výkrm mokrou směsí	307
Mechanizace odklizu hnoje	307
Ustájení prasat	308
Porodny	309
Odchovny	309
Výkrmny	313
Boudy, přístřešky a salaše	313
Ozdravení chovu prasat	313

CHOV KONÍ

(inž. L. Březinová)

Význam chovu koní	317
Původ koně	317
Plemena koní	318
Skupina koní mongolských	318
Skupina koní východních	318
Podskupina koní iránských	318
Podskupina koní arabského typu	319
Podskupina koní anglického typu	326
Skupina koní západních	333
Skupina koní severských	336
Chov koní v ČSSR	337
Chov koní na Slovensku	340

Plemenitba koní	340
Způsoby plemenitby koní	340
Výběr plemenných zvířat	341
Hodnocení plemenných koní	343
Hodnocení podle exteriéru	343
Hodnocení podle výkonnosti	344
Hodnocení jakosti potomstva	345
Výkonnostní zkoušky pro plnokrevníky	345
Plemenné knihy	345
Označování plemenných koní	346
Organizace chovu koní v ČSSR	346
Technika plemenitby	348
Připouštění klisen	349
Technické osemeňování	350
Březost	350
Ošetřování březích klisen	351
Porod	351
Vlastní porod	351
Nepřirozenosti při porodu	352
Ošetření hříbete po narození	352
Ošetření klisny po porodu	353
Neplodnost klisen	353
Potraty	354
Odchov hříbat	354
Přivykání hříbat na jadrná a objemná krmiva	356
Odstav	356
Krmení hříbat po odstavu do 1 roku	357
Ošetřování hříbat	358
Kontrola růstu a vývinu	360
Krmení hříbat ročních a starších	360
Krmení koní	361
Krmení tažných koní	363
Krmení chovných klisen	367
Krmení březích klisen	367
Krmení klisen v době laktace	368
Krmení plemenných hřebců	368
Ošetřování koní	369
Ošetřování končetin a kopyt	371

Výcvik tažných koní a pracovní využití koní	375
Postroje	377
Péče o postroje	379
Zapřahání	379
Zlozvyky koní	380
Ustájení koní	381
Nákup a prodej koní	383
Právní vady	384

prof. J. Březina - Dr. V. Kolář - M. J. Kouda
SPECIÁLNÍ CHOV HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT
 (Velká zvířata)

Mlýnský vrbý Kap anov
 Vydání první - Vydalo Státní zemědělské nakladatelství v Praze ve spolupráci s nakladatelstvím
 výstava r. 1961 - Počet stran 404 - Odpovědná redaktorka Ing. Hermína Bářáková
 Výtisk knižním Mír, novinské závody n. p., závod J. Votavského náměstí 12, Praha 1
 AA 37.24 VA 37.04 D - 08-10392 - Měkkob. 20.130 výstava
 0496 - Cena váz. výt. 22.70 Kč - 6311 - 2 - Publikace č. 1282

